

Фактори та проблеми формування громадянського суспільства в Україні

Актуальність проблеми. В останні роки в Україні проголошено курс на європейську інтеграцію. Цей факт спричинив наукові та політичні дискусії щодо проблем і перспектив розвитку українського громадянського суспільства. Воно є важливим елементом будь якої правової держави, що в свою чергу вважається основним європейським інститутом. Громадянське суспільство є складним і багатовимірним явищем, термін входить до інструментарію всіх суспільних наук. *Громадянське суспільство* — це сукупність структур, за допомогою яких будь яка людина розпочинає суспільно значимі дії без участі держави. Воно формується в процесі історичного розвитку, відображає якісні характеристики суспільства сформовані на певному етапі його розвитку [2].

Мета: розглянути фактори розвитку громадянського суспільства в Україні; охарактеризувати основні проблеми розвитку українського громадянського суспільства.

Завдання:

- Визначити основні фактори формування громадянського суспільства в Україні.
- Охарактеризувати проблеми розвитку громадянського суспільства.
- Пояснити вплив Революції Гідності на формування громадянського суспільства в Україні.

Предмет: формування українського громадянського суспільства після Революції Гідності.

Стан дослідження проблеми: Методологічні та прикладні питання багатоаспектної проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні досліджували багато вчених, зокрема О. Гарань, В. Полохало, Т. Заяць, Т. Бельська, Н. Бенюх, А. Палій, О. Білий, С. Демченко, В. Дзюндзюк, М. Долішній, Г. Зеленько, С. Кадомцева, Н. Калінкіна, В. Корженко, В. Кравчук, В. Куценко, М. Месюк, В. Місюра, В. Нікітін, Т. Пантелєєва, О. Пухкал, Ф. Рудич, О. Сергєєва, В. Слюсаренко [6].

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування громадянського суспільства в Україні проходить досить повільно. Цей факт зумовлений тим, що частина суспільства просто не усвідомлює необхідність демократичних реформ, а інша значна частина тяжіє до повернення тоталітарного управління радянського зразка [3]. Проте останнім часом громадяни, громадські організації та різноманітні політичні інститути України досить активно намагаються ефективно використати досвід передових, демократичних країн щодо захисту прав і свобод кожної людини. А як свідчить світовий політичний досвід, саме з усвідомлення кожною людиною думки про свою самоцінність, про спроможність і можливість своєю працею побудувати достойне життя власній родині та суспільству в цілому розпочинається процес становлення громадянського суспільства [4].

Нажаль в процесі формування громадянського суспільства наша держава зіткнулася з великою кількістю проблем [1]. Найбільш актуальні проблемні питання формування громадянського суспільства в Україні можна умовно поділити на дві групи: неухильне забезпечення прав і свобод людини та вдосконалення механізмів формування і функціонування вказаного суспільства [7]. В Україні процес формування громадянського суспільства сповільнюють такі проблеми:

- всі сфери життєдіяльності охоплені системною кризою, особливо вражена економіка і соціальна сфера;
- на рівні керівництва державою відсутнє цілісне уявлення про шляхи виходу з кризи, не розроблена відповідна Урядова Програма Дій [5].

Для того, щоб подолати наведені вище проблеми та збудувати гідне громадянське суспільство та правову державу необхідно:

- Максимально розширити сфери судового захисту прав і свобод людини, формування поваги до права і до закону.
- Зміцнити свободу інформації і гласності, відкритості суспільства на основі зв'язків із закордонним світом.

- Систематично піднімати рівень суспільної свідомості, подолати явища соціальної пасивності.
- Активізувати процеси роздержавлення усіх сфер суспільного життя, сприяти формуванню справжніх інститутів громадянського суспільства як ринкового, так і неринкового характеру, сприяти розвитку різних форм громадського самоврядування і самодіяльності [5].

Вагомий вплив на формування громадянського суспільства в Україні мала Революція Гідності з 21 листопада 2013 по лютий 2014р. Неспроможність нової української еліти справитись з реформуванням в державі зумовила революційну ситуацію і тисячі людей піднялись в боротьбі проти влади і за позитивні зміни всередині країни. Адже для населення життя стало майже нестерпним – соціально-економічна криза ускладнилася тотальною корупцією на всіх ланках влади. Громадяни хотіли євроінтеграцію, адже це передбачало шанс всестороннього піднесення України.

Євроінтеграційний процес для багатьох українців окреслював не лише геостратегічний вектор її розвитку, але й вселяв надію на зміну “правил гри” і, отже, навздогінну модернізацію економічного та політичного життя. Відступ від євроінтеграційного процесу – означав крах цих надій – що й призвело до акції громадянського спротиву.

Громадянське суспільство масово виступило проти політичних партій в їхньому нинішньому вигляді, проти корумпованості влади та за політичні та економічні зміни в середині країни. Супротив влади сприяв об’єднанню населення для спільних дій. Це в свою чергу сформувало сприятливі умови для активних дій громадян, а отже і дало поштовх для формування повноцінного громадянського суспільства.

Активну участь у масових протестах взяли жителі нашої країни різного віку, соціального статусу, та найбільша роль належала молоді.

Після закінчення революції люди активно беруть участь у житті держави, з’явилося багато нових суспільно корисних народних об’єднань та організацій.

Тільки злагоджена співпраця держави, недержавних організацій та громадян будуть сприяти подоланню цих проблем та створить умови для формування повноцінного громадянського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Загородній Ю. Дослідження громадянського суспільства: модель нормативних досягнень // <http://politik.org.ua>
2. Івченко О. Г. Людина в структурі громадянського суспільства: філософія ідентичності / О. Г. Івченко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – 2-ге вид. – К. : Знання України, 2013. – 379 с
3. Колодій А. Становлення громадянського суспільства в Україні // <http://www.lviv.ua/n22texts/kolodij.htm>
4. Кравчук В. М. Громадські організації і держава: взаємовідносини в умовах формування громадянського суспільства в Україні (теоретико-правові аспекти) : монографія / В. М. Кравчук ; Терноп. нац. екон. ун-т. – Т. : Терно-граф, 2011. – 260 с.
5. Михайловська О. Інститути громадянського суспільства і формування ідеології модернізації в Україні // <http://www.politik.org.ua>
6. Проблеми формування громадянського суспільства та правової держави: історія та сучасність : зб. ст. / [З. О. Возна та ін. ; ред. кол. : З. В. Священко, В. В. Сокирська] ; Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини, Ін-т філології та суспільствознав., Іст. ф-т ; Каф. всесвіт. історії та правознав. – Умань : [Жовтий], 2010. – 193 с
7. Гурик М. І., Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. – Економічна думка, 2010. – 126 с.
8. Гончарук – Чолач Т., Джугла Н. Особливості української ментальності як основа національної самоідентифікації. / Т. Гончарук – Чолач, Н. Джугла / [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv